

1-Dünyada İnternet Alan Adları ile ilgili çalışmalar nasıl başladı? Tarihten kısaca bahseder misiniz?

Bilindiği üzere, internet üzerinde, her makinanın kendine özgü bir IP adresi bulunmaktadır. IP adresleri, bir kısmı network numarası, diğer kısmı ise o network içerisinde yer alan makinanın numarası olarak yorumlanan 32 bitlik sayıdan ibarettirler. Bu adresler sayesinde bilgi, paketler halinde bir makinadan diğerine ulaşabilmektedir. Makinaların bağlantıları sağlarken bu IP numaralarını kullanmaları son derece pratik olmasına karşın herhangi bir makinanın adreslerinin bu çeşit bir sayı ile temsil edilmesi insanların bu adresleri hatırlayabilmelerini ve gruplayabilmelerini zorlaştırmaktadır. Bu amaçla numerik IP adreslerine karşı düşen ve hiyerarşik olarak düzenlenmiş bir isimlendirme sistemi geliştirilmiştir. Bu sisteme **Domain Name Service (Alan İsimlendirme Sistemi)** denir.

ABD'de NSF (National Science Foundation), 1993 yılında Network Solutions (NSI) firmasıyla anlaşmış ve alan adı sistemini kurma ve ayakta tutma görevini /yetkisini bu şirkete vermiştir. 1993- 1995 yılları arasında, kayıt masrafları NSF sorumluluğunda olup, 1995 yılından itibaren NFS, İnternet'i özelleştirerek varolan maddi desteğini çekmiş, alan adlarına ait tüm kayıt ve bakım sorumluluğu ücreti dahilinde NSI tarafından gerçekleştirilmiştir. Uzun tartışmalardan sonra, bir koalisyon örgütü olan ICANN (Internet Corporation For Assigned Names and Numbers) oluşturulmuştur.

Halen, IP adresleri, alan adları ve İnternet kullanımındaki çoğu parametrelere ait otorite sahibi kuruluş, IANA (The Internet Assignment Numbers Authority)'dır. Bu kuruluş, 1998 tarihinden itibaren, ticari tescil işlemlerini, ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) himayesinde yürütmektedir.

Alan Adları, ağaç yapısı denilen ve belli bir kurala göre dallanan bir yapıda kullanılmaktadır. Amerika haricinde, internete bağlı olan tüm ülkelerdeki adresler o ülkenin ISO3166 ülke kodu ile bitmektedir (TLD, top level domain). ICANN tarafından yetkilendirilen ülkelerin alan adı tahsis yöneticileri bugün geçerli olan kuralları gözeterek, internet adına/yararına, tahsis işlemlerini yürütmekle sorumludurlar.

2- Türkiye'deki İnternet alan adları ile ilgili temel karar politikalarını belirlemek üzere 2001 yılı başından beri İnternet Kurulu altında çalışan DNS (Domain Names Systems) Çalışma Grubu, "Jenerik Ad" çekilişini ne zaman gerçekleştirdi? Grup bu aşamada ne gibi çalışmalar yapıyor?

Kamuoyunun yönlendirmeleri ve dünyadaki alan adı tahsisi uygulamaları paralelinde, DNS Çalışma Grubu tarafından, jenerik uygulamasının sonlandırılması uygun bulunmuştur. İlan edildiği üzere, 07 Mayıs 2004 tarihinde, uygulanmakta olan "jenerik"

kuralı nedeni ile tahsisi yapılamayan alan adlarının, ilgili süre içinde geçerli başvuru yapmış olan adaylar arasından noter huzurunda yapılacak çekilişle dağıtılmalarına karar verilmiştir. Bu kapsamda, 356 alan adı için karar alınmıştır.

Yapılan çekilişle, mevcut başvurulmuş alan adlarının dağıtılması sonrasında, *jenerik ibarelerin tahsisinin reddi* " uygulaması kaldırılmış, 14 Haziran 2004 tarih itibarıyla, ".tr" Alan Adı Yönetimi (ODTÜ), geçerli başvuruları jenerik ibare değerlendirmesi yapmadan tahsis etmeye başlamıştır.

DNS Çalışma Grubu, çalışmalarına başladığı 02 Kasım 2000 tarihinden itibaren geçen yaklaşık 5 yıllık süre içerisinde, Türkiye'de internetin ve alan adlarının yaygın kullanımını sağlamaya dönük kararlar almıştır. Buna ek olarak, uyumsuzluk çözüm mekanizmasının oluşturulması sürecinde, bu oluşumun görevlerini geçici olarak üstlenmiştir. Uyumsuzluk çözüm mekanizmasının kurulmasına yönelik çalışmalar, halen DNS Çalışma Grubu sorumluluğunda devam etmektedir.

3-Yeni Nesil Alan Adı ya da Üst Seviye Alan Adı Sistemi'nin Türkiye Bilişim Derneği (TBD) tarafından, özel firmalarla işbirliği yapılarak yürütüleceği açıklandı. Bu durumda Alan Adları ile yapılan çalışmalar da bir karışıklık ya da yetki devri mi sözkonusu?

Türkiye Bilişim Derneği (TBD), Unified Identity Technology (UNIDT) ile yaptığı işbirliği sonucunda, Üst Seviye Alan Adı (TLD - Top Level Domain) sistemini Türkiye'de uygulamaya başladığını açıklamıştır. Yine, bu işbirliği ile imzalanan anlaşma sonucunda, Türkiye Bilişim Derneği, TLD sisteminin Türkiye koordinatörü olduğunu, anlaşma gereğince, Türkiye'deki İnternet Servis Sağlayıcılar (İSS) TBD koordinatörlüğünde bu isimlerin satışını gerçekleştirdiğini açıklamıştır.

Söz konusu girişim alternatif bir DNS yapısı oluşturmaya yöneliktir. ICANN tarafından akredite edilmemiş servis sağlayıcıların bir araya gelerek oluşturmaya çalıştıkları çok sayıda birlikten birisi olan bu organizasyonun, internet ölçeğinde, kısa zamanda yaygınlaşması konusunda başarı şansının düşük olduğu değerlendirilmektedir.

4-Alan Adları ile çalışmaların Telekomünikasyon Kurumu tarafından yürütüleceğine ilişkin söylentiler var? Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

".tr" alan adları tahsisi, 1991 yılından itibaren, Türkiye'yi ilk olarak İnternet'e bağlayan Üniversitemiz bünyesinde devam etmektedir. Bu kapsamda, bugün itibarıyla, toplam yaklaşık 70,000'den fazla ".tr" uzantılı alan adı dağıtılmıştır. ODTÜ tarafından yürütülen "alan adı tahsis işlemleri" için gerekli olan politika ve prosedürler, 1991-1998 yılları arasında, IANA ve ICANN rehberliğinde, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nca (BİDB) oluşturulmuş ve uygulanmıştır. ".tr" Alan adı yönetimi işi, 1998 yılında, BİDB kapsamından çıkarılmış ve doğrudan ODTÜ Yönetimine bağlı olarak çalışmaya başlamıştır.

2000 yılında Ulaştırma Bakanlığı, İnternet Kurulu'na bağılı olarak çalışan, sektör temsilcilerinin yer aldığı ve 11 kişiden oluşan "DNS alışma Grubu" oluşturulmuştur. Söz konusu çalışma grubu, kamuoyunun katkı ve görüşlerini almak, çok sesli bir ortamda değerlendirme yapmak, Türkiye'de İnternet Alan Adları'nın sağlıklı gelişmesi için temel öneriler oluşturmak ve bu nerileri Alan Adı Yönetimi (ODTÜ)'ne ileterek uygulanmalarını sağlamak amacıyla 2 Kasım 2000 tarihinde göreve başlamıştır. ODTÜ Alan Adı Yönetimi, DNS alışma grubunun oluşturulduğu tarihten itibaren, bu grubun aktif bir yesi olmuş, çalışma grubu toplantılarında alınan kararların doğrudan uygulanmasından sorumlu olmuştur.

Uyumsuzluk zm Mekanizması ile birlikte, yurtdışındaki diğer alan adı uygulamaları ile benzer hizmet standartlarına ulaşacak olan ".tr" alan adı tescil işi, görüldüğü gibi, geniş katılımlı, emek gerektiren bir çalışmanın sonucudur. Tarafımızca, **yasama** (DNS alışma Grubu), **yargı** (Uyumsuzluk zm Mekanizması) ve **yürütme** (ODTÜ ".tr" Alan Adı Yönetimi) işlevlerinin ayrıştırılmasının önemli ve zorunlu olduğu düşünülmektedir. 1991 yılından itibaren, bilfiil bu için sahibi olan kurumumuzda edindiğimiz deneyimler ve internet kullanıcılarının sayılarının giderek artması, her üç işlevin aynı kurumda gerçekleştirilmesinin doğru olmadığını ortaya koymaktadır. Kamuoyunun nabzını tutarak, dünya standartlarında uygulamaya yönelik kararların alınabilmesi, bu kararların hantallıktan uzak bir yapı içinde hızla uygulanabilmesi, uygulamaların bağımsız bir oluşum tarafından denetlenmesi ve karara bağlanması en sağlıklı olanıdır. ODTÜ, bu fikri ".tr" alan adları tahsisi işinden sorumlu olduğu ilk günden bu güne kadar savunmuş, bu yönde uygulamalara öncülük etmiş, gerekli organların oluşturulması ve hayata geçilmesi çalışmalarının her aşamasında, gereken katkıyı sağlamıştır.

Bu çalışmanın yürütme/uygulama kısmında yer alan ODTÜ Alan Adı Yönetimi, tanımlı olan görevini, kamu çıkarlarını gzeteten bir yaklaşımla, ülke çapında internet altyapısının yerleşmesinde öncülük etmiş, bilişim alanında birikimi ve olanakları tartışılmaz bir niversite'nin çatısı altında ve niversite ortamında bulunmanın doğal bir sonucu olarak tarafsız, gelişmiş ülke uygulamalarını takip eden, dünya standartlarında hizmet vermeyi amaçlayan, araştırmacı, teknolojik imkanları maksimum fayda ile kullanma becerisine sahip, aktif ve yenilikçi bir anlayışla, kaliteli donanım ve yazılım araçları, deneyimli ve bilgi sahibi personeli ile ülke sosyo-kültürel koşullarını değerlendirerek verdiği hizmetleri, kalitesini sürekli olarak artırarak sağlamaya devam etmektedir.

5-Ekleme istediğiniz başka bilgiler var mı?

İnternet kullanımdaki hızlı artış ve beraberinde ortaya çıkan elektronik ticaretteki gelişmelerle birlikte alan adlarının önem ve fonksiyonu her geçen gün daha çok

artmakta, bu ise alan adları üzerindeki uyuşmazlıkları ortaya çıkarmaktadır. Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de alan adlarına ilişkin uyuşmazlıklar son yıllarda hızlı bir artış göstermekte, bu uyuşmazlıkların çözümüne yönelik olarak gerek uluslararası düzeyde gerekse ulusal düzeyde tedbirler alınmaya, kurallar oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Türkiye’de uygulanmakta olan alan adı tescil kuralları nedeniyle dünyadaki örnekleriyle karşılaştırıldığında son derece sınırlı sayıda olan “.tr” uzantılı alan adı uyuşmazlıklarının önümüzdeki dönemde artış göstereceği tahmin edilmektedir. Halen DNS Çalışma Grubu tarafından değerlendirilerek karara bağlanan bu tür uyuşmazlıkların çözümüne yönelik olarak Dünyadaki örneklerine benzer bir anlayışla, **Uyuşmazlıkları Çözüm Mekanizması** oluşturulması zorunludur. Bununla ilgili çalışmalar uzun süredir devam etmektedir.

Bu kapsamda, konunun internet ve iş dünyası başta olmak üzere kamuoyu için önemine inanan DNS Çalışma Grubu, bu çalışmalarını toplumun ilgili kesimleriyle paylaşmak, konu üzerindeki farklı görüş, öneri ve değerlendirmeleri almak ve bu değerlendirmeler ışığında ülke çapında geçerli olacak bir sistem oluşturmak amacıyla bir 25-26 Haziran 2005 tarihlerinde Bolu-Abant, Kuru Otel’de “çalışma toplantısı” düzenlemiştir. Çalışma Toplantısı toplantısı değerlendirme metnine, [www.btdunyasi.net’de](http://www.btdunyasi.net/de) (29 Haziran 2005) “Alan Adları ve Uyuşmazlık Mekanizması” adlı haber başlığı altında ulaşılabilir.

Dr. Attila Özgüt

".tr" Alan Adları Yöneticisi
(ODTÜ-Bilgisayar Müh.Böl.; Öğretim Üyesi)